

Bachelor's thesis

Bachelor's Programme in Computer Science

A Novel Cybersecurity Threat: Artificial Intelligence in Social Engineering

Riku Talvisto

May 13, 2024

FACULTY OF SCIENCE
UNIVERSITY OF HELSINKI

Contact information

P. O. Box 68 (Pietari Kalmin katu 5)
00014 University of Helsinki, Finland

Email address: info@cs.helsinki.fi

URL: <http://www.cs.helsinki.fi/>

Tiedekunta — Fakultet — Faculty		Koulutusohjelma — Utbildningsprogram — Study programme	
Faculty of Science		Bachelor's Programme in Computer Science	
Tekijä — Författare — Author			
Riku Talvisto			
Työn nimi — Arbetets titel — Title			
A Novel Cybersecurity Threat: Artificial Intelligence in Social Engineering			
Ohjaajat — Handledare — Supervisors			
Dr. Lea Kutvonen			
Työn laji — Arbetets art — Level	Aika — Datum — Month and year	Sivumäärä — Sidoantal — Number of pages	
Bachelor's thesis	May 13, 2024	7 pages, 34 appendix pages	
Tiivistelmä — Referat — Abstract			
<p>The integration of artificial intelligence (AI) into social engineering practices presents exceptional threats to privacy and security, necessitating a truly comprehensive re-evaluation, and enchantment, of current cybersecurity measures. Presenting both novel threats, as well as novel learning opportunities as countermeasures for AI attacks.</p> <p>What, if anything, can the end user trust anymore?</p>			
<p>ACM Computing Classification System (CCS) General and reference → Document types → Surveys and overviews Social and professional topics → Computing / technology policy → Computer crime → Social engineering attacks Security and privacy → Intrusion/anomaly detection and malware mitigation → Social engineering attacks</p>			
Avainsanat — Nyckelord — Keywords			
social engineering, artificial intelligence, cybersecurity, security, hacking, psychology			
Säilytyspaikka — Förvaringsställe — Where deposited			
Helsinki University Library			
Muita tietoja — övriga uppgifter — Additional information			

Contents

1	Introduction	1
2	Methods	2
3	Results	3
4	Discussion	4
5	Conclusions	5
	Bibliography	6
A	Sample Appendix	
B	Instructions for LaTeX	
B.1	General Setup	i
B.2	Bibliography in Latex	ii
B.3	Some instructions about writing in Latex	iii
B.4	Figures	iv
B.5	Tables	iv
C	Tutkielmapohjan käyttöohjeet	
C.1	Ensiaslkeleet	i
C.2	Kirjallisuusviitteet Latexissa	ii
C.3	Joitain ohjeita Latexilla kirjoittamiseen	iv
C.4	Kuvat	iv
C.5	Taulukot	v
D	Johdanto	
E	Kirjoituksen rakenne	

E.1	Tiivistelmä	i
E.2	Johdanto	ii
E.3	Käsittelyluvut	ii
E.4	Lähdeviittausten käyttö	iii
E.5	Yhteenveto	iv
E.6	Lähdeluettelon laatiminen	iv

F Ulkoasulliset seikat

F.1	Työn osien järjestys	i
F.2	Tekstin yleinen sijoittelu	ii
F.3	Kuvat ja taulukot	ii
F.4	Otsikot	iv
F.5	Mallin käyttö	iv

G Yhteenveto

H Introduction

I Structure

I.1	Abstract or summary	i
I.2	Introduction	i
I.3	Topic chapters	ii
I.4	Reference usage	ii
I.5	Conclusion	iii
I.6	Creating the list of references	iii

J Layout

J.1	Disposition of text sections	i
J.2	General text layout	i
J.3	Figures and tables	ii
J.4	Headings	iv
J.5	Using this model	iv

K Conclusion

1 Introduction

Cybersecurity is

Social engineering is

In this article, we'll go through

How modern AI is

Finally, we'll conclude with some speculation about future AI-based attacks.

2 Methods

3 Results

4 Discussion

5 Conclusions

Bibliography

- Abiteboul, S., Quass, D., McHugh, J., Widom, J., and Wiener, J. (1997). “The Lorel query language for semistructured data”. In: *International Journal on Digital Libraries*, 1(1). [<http://link.springer.de/link/service/journals/00799/bibs/7001001/70010068.htm>, 18.1.2000], pp. 68–88.
- Bray, T., Paoli, J., and Sperberg-McQueen, C. (n.d.). *Extensible Markup Language XML 1.0. W3C Recommendation 10-February-1998*. [<http://www.w3.org/TR/1998/REC-xml-19980210>, 02.11.2016].
- Dan, A. and Towsley, D. (May 1990). “An approximate analysis of the LRU and FIFO buffer replacement schemes”. In: *Proc. ACM Conf. Measurement and Modeling of Computer Systems*. Boulder, Colorado, USA, pp. 143–152.
- Dietinger, T. et al. (1999). “Dynamic Background Libraries - New Developments in Distance Education Using HIKS Hierarchical Interactive Knowledge System”. In: *Journal of Universal Computer Science*, 5(1). [http://www.iicm.edu/jucs_5_1/dynamic_background_libraries_new, 18.1.2000].
- Einstein, A. (1905). “Zur Elektrodynamik bewegter Körper. (German) [On the electrodynamics of moving bodies]”. In: *Annalen der Physik*, 322(10), pp. 891–921. DOI: <http://dx.doi.org/10.1002/andp.19053221004>.
- Erkiö, H. (1994). *Opinnäytetyän ulkoasun malli*. Tieteellisen kirjoittamisen kurssiin liittyvä julkaisematon moniste. Helsinki: Tietojenkäsittelyopin laitos.
- Erkiö, H. and Mäkelä, M. (1996). *Opinnäytetyän ulkoasun malli*. Tieteellisen kirjoittamisen kurssiin liittyvä julkaisematon moniste. Helsinki: Tietojenkäsittelytieteen laitos.
- Erkiö, H., Mäkelä, M., Nykänen, M., and Verkamo, I. (2001). *Opinnäytetyän ulkoasun malli*. Tieteellisen kirjoittamisen kurssiin liittyvä julkaisematon moniste. Helsinki: Tietojenkäsittelyopin laitos.
- Gannon, D. et al. (1989). “Programming environments for parallel algorithms”. In: *Parallel and Distributed Algorithms*. Ed. by M. Cosnard et al. North-Holland, pp. 101–108.
- Goossens, M., Mittelbach, F., and Samarin, A. (1993). *The L^AT_EX Companion*. Reading, Massachusetts: Addison-Wesley.
- Knuth, D. E. (1999). *Digital Typography*. CLSI Lecture Notes (78). The Center for the Study of Language and Information.

Verkamo, A. I. (1992). *Opinnäytetyän ulkoasun malli*. Tieteellisen kirjoittamisen kurssiin liittyvä julkaisematon moniste. Helsinki: Tietojenkäsittelyopin laitos.

Appendix A Sample Appendix

You can add one or more appendices to your thesis.

Appendix B Instructions for LaTeX

B.1 General Setup

In the HY-CS-main.tex file you will find the following STEPS 0–5. Below you can find related instructions.

STEP 0 – Access the thesis template

- Import the thesis template into a new Overleaf project. The easiest way to do it is to:
 - Obtain a zip file of the LaTeX template from the webpage of your programme.
 - Go to <https://www.overleaf.com/edu/helsinki> and login to Overleaf with your university credentials.
 - Go to the list of your projects at <https://www.overleaf.com/project>, click “New Project” and “Upload Project”, the projects under your account
 - Then upload the zip with the template.
 - You are now ready to write your thesis in Overleaf by editing the template, you can start by renaming the project.

STEP 1 – BSc or MSc thesis?

1. Select whether you are writing BSc (tkt) or MSc (csm for CS) thesis.
2. Select your language: `finnish`, `english`, or `swedish`.
3. If you are writing MSc select your line / track.

STEP 2 – Set up your personal information

1. Specify the title of your thesis with `\title{}`.
2. Specify your name to the author field with `\author{}`.
3. Specify the names of your supervisors of the thesis with `\supervisors{}`.

4. Specify the keywords of the thesis with `\keywords{}`.
5. Specify the ACM classification terms of the thesis with `\classification{}`. See <https://dl.acm.org/ccs> for more information.

STEP 3 – Write your abstract

- You can have the abstract in multiple languages with the `otherlanguages` environment. The example below shows how to provide an English abstract:

```
\begin{otherlanguage}{english}
\begin{abstract}
Your abstract text goes here.
\end{abstract}
\end{otherlanguage}
```

STEP 4 – Writing your thesis

1. There are some minimal contents and instructions below
2. Remove, or comment out, this appendix from your thesis.

STEP 5 – Set your bibliography style

- The default is Author-Year style (Einstein, 1905), but it can be easily changed to numbered [1] or alphabetical [Ein05] , as the examples of these are in comments.
- Discuss the style to use with your supervisor.

B.2 Bibliography in Latex

The bibliography is defined in a separate `.bib` file. For this template, it is named `bibliography.bib` and includes the content show in Figure B.1.

Chapter Bibliography lists all the works that you refer to in your text. You refer to the works in the bibliography using an appropriate *citation key*.

References are done using `\citep{einstein}`, which generates in text a citation formatted according to the selected style (Einstein, 1905), or `\citep{latexcompanion,knuth99}`,

which generates (Goossens et al., 1993; Knuth, 1999). As examples of a different kinds of citations (see how these look in the Latex source), we can write (Einstein, 1905) to refer to the work written by Einstein in 1905, because the work by Einstein (1905) appears in the bibliography included in this template.

Note that there are different possible styles for the bibliography and citation keys. Consult your supervisors on the chosen style – and once you arrive at a preferred style, use it consistently throughout the thesis.

```
@article{einstein,
  author =      "Albert Einstein",
  title =       "{Zur Elektrodynamik bewegter K{\o}rper}. ({German})
    [{On} the electrodynamics of moving bodies]",
  journal =     "Annalen der Physik",
  volume =      "322",
  number =      "10",
  pages =       "891--921",
  year =        "1905",
  DOI =         "http://dx.doi.org/10.1002/andp.19053221004"
}

@book{latexcompanion,
  author =      "Michel Goossens and Frank Mittelbach and Alexander Samarin",
  title =       "The \LaTeX\ Companion",
  year =        "1993",
  publisher =   "Addison-Wesley",
  address =     "Reading, Massachusetts"
}

@book{knuth99,
  author =      "Donald E. Knuth",
  title =       "Digital Typography",
  year =        "1999",
  publisher =   "The Center for the Study of Language and Information",
  series =      "CLSI Lecture Notes (78)"
}
```

Figure B.1: Examples of bibliographic reference in .bib file.

B.3 Some instructions about writing in Latex

The following gives some superficial instructions for using this template for a Master's thesis. For guidelines on thesis writing you can consult various sources, such as university courses on scientific writing or your supervisors.

For more detailed instructions, just google, e.g., "Overleaf table positioning", and your

chances of finding good info are pretty good.

B.4 Figures

Besides text, here are simple examples how you can add figures and tables in your thesis. Remember always to refer to each figure in the main text and provide them with a descriptive caption.

Figure B.2 is an example of a figure in the document (see the source about how to add them).

Figure B.2: University of Helsinki flame-logo for Faculty of Science.

B.5 Tables

Table B.1 gives an example of a table. Remember always to cite the table in the main text, table captions go on top of the table.

Table B.1: Experimental results.

Experiment	1	2	3
A	2.5	4.7	-11
B	8.0	-3.7	12.6
$A + B$	10.5	1.0	1.6

Appendix C Tutkielmapohjan käyttöohjeet

C.1 Ensiaskeleet

HY-CS-main.tex tiedosto sisältää viisi askelta STEPS 0–5. Alla on kuvattu, mitä nämä askeleet tarkoittavat ja miten niitä seuraamalla luot pohjan tutkielmallesi.

STEP 0 – Kopioi tutkielmapohja

- Hae tutkielmapohja uuteen Overleaf-projektiin. Tämä käy helpoiten seuraavasti:
 - Lataa Latex-pohjan zip-tiedosto koulutusohjelman sivuilta.
 - Mene osoitteeseen www.overleaf.com/edu/helsinki ja kirjaudu Overleafiin yliopiston tunnuksillasi.
 - Overleafissa (<https://www.overleaf.com/project>), klikkaa “New Project” and “Upload Project”.
 - Valitse lataamasi tutkielmapohjan zip-tiedosto.
 - Nyt voit lähteä kirjoittamaan tutkielmaasi suoraan pohjaan, voit aloittaa esim. vaihtamalla projektin nimen.

STEP 1 – BSc vai MSc tutkielma?

1. Valitse (tiedostossa HY-CS-main.tex) oletko tekemässä BSc (tkt) vai MSc (csm tietojenkäsittely) tutkielmaa.
2. Valitse kieli jolla kirjoitat tutkielman: `finnish`, `english` tai `swedish`.
3. Jos olet kirjoittamassa maisterintutkielmaa, valitse linja/opintosuunta.

STEP 2 – Aseta henkilökohtaiset tietosi

1. Kirjoita alustava otsikko tutkielmallesi: `\title{}`.
2. Kirjoita oma nimesi kohtaan `\author{}`.
3. Lisää ohjaajien nimet `\supervisors{}`.

4. Määrittele avainsanat `\keywords{}`.
5. Määritä tutkielmasi ACM luokittelutermit `\classification{}`. Ks. lisätietoa: <https://dl.acm.org/ccs>.

STEP 3 – Kirjoita tiivistelmä

Voit kirjoittaa tiivistelmän (koko tiivistelmäsivu) eri kielillä `otherlanguages`-ympäristön avulla. Alla esimerkki jolla kirjoitat englanninkielisen tiivistelmän muulla kuin englannin kielellä kirjoitettuun tutkielmaan:

```
\begin{otherlanguage}{english}
\begin{abstract}
Your abstract text goes here.
\end{abstract}
\end{otherlanguage}
```

STEP 4 – Kirjoita tutkielma

1. Kirjoittamisesta Latexilla löydät hieman ohjeita alemmaa.
2. Poista tämä liite ja muu ohjeistus tutkielmastasi, esim. kommentoimalla.

STEP 5 – Aseta kirjallisuuslähdeluettelon tyyli

- Oletustyylin tekijä-vuosi, eli (Einstein, 1905), voit vaihtaa viittaustyylin (tiedostossa `HY-CS-main.tex`) helposti (eri mallit kommentoituna) esim. numeroituun [1], tai aakkostyyliin [Ein05]. Lisää ohjeita liittyen viittaustyylin säätämiseen BibTeXissä löytyy verkosta: <https://ctan.org/pkg/biblatex>
- Sovi käytettävä tyyli ohjaajasi kanssa.

C.2 Kirjallisuusviitteet Latexissa

Kirjallisuuslähteet ylläpidetään erillisessä `.bib`-tiedostossa. Tässä tutkielmapohjassa käytetyt kirjallisuuslähteet, joista esimerkkejä kuvassa C.1, löytyvät tiedostosta `bibliography.bib`.

```

@article{einstein,
  author =      "Albert Einstein",
  title =      "{Zur Elektrodynamik bewegter K{\o}rper}. ({German})
    [{On} the electrodynamics of moving bodies]",
  journal =     "Annalen der Physik",
  volume =     "322",
  number =     "10",
  pages =      "891--921",
  year =       "1905",
  DOI =        "http://dx.doi.org/10.1002/andp.19053221004"
}

@book{latexcompanion,
  author = "Michel Goossens and Frank Mittelbach and Alexander Samarin",
  title = "The \LaTeX\ Companion",
  year = "1993",
  publisher = "Addison-Wesley",
  address = "Reading, Massachusetts"
}

@book{knuth99,
  author = "Donald E. Knuth",
  title = "Digital Typography",
  year = "1999",
  publisher = "The Center for the Study of Language and Information",
  series = "CLSI Lecture Notes (78)"
}

```

Figure C.1: Esimerkkejä kirjallisuuslähteiden kuvaamisesta .bib-tiedostossa.

Viitteet kirjallisuuslähteisiin muodostetaan komennolla `\citep{einstein}`, josta generoituu tekstiin valitun viittaustyylin mukaisesti muotoiltu viite (Einstein, 1905), tai `\citep{latexcompanion,knuth99}`, josta tekstiin puolestaan generoituu (Goossens et al., 1993; Knuth, 1999). Voit esimerkiksi kirjoittaa (Einstein, 1905) viitataksesi julkaisuun, jonka on kirjoittanut Einstein vuonna 1905, kun vain lähde Einstein (1905) on oikein lisättynä kirjallisuuslähdetiedostossa (katso miltä nämä näyttävät Latex lähdekoodissa).

Tekstissä viitatut kirjallisuuslähteet tulevat automaattisesti viiteluetteloon. Kirjallisuuslähteiden tietojen oikeellisuus ja yhdenmukaisuus .bib-tiedostossa vaikuttavat luonnollisesti siihen, miten tiedot tutkielmassa näyttäytyvät. Tämä on syytä huomioda, sillä esim. verkosta valmiiksi BibTeX muodossa löytyvien tietojen täydellisyyten tai samanmuotoisuuteen ei pidä sokeasti luottaa.

Keskustele viittaustyylin valinnasta ohjaajan kanssa.

C.3 Joitain ohjeita Latexilla kirjoittamiseen

Seuraavassa on joitain ohjeita tämän tutkielman pohjan käyttöön maisterintutkielmassa. Kirjoittamisohjeita löytyy useasta eri lähteestä. Voit esimerkiksi tutustua kandidaatin tutkielman ohjeisiin. Ohjaajan kanssa on hyvä keskustella aikaisessa vaiheessa työn rakenteesta.

Yksityiskohtaisia ohjeita Latexin käyttämisestä saa parhaiten hakemalla verkosta, esim. haku englanniksi "Overleaf table positioning" tuottaa oletettavasti aika toimivan vastauksen.

C.4 Kuvat

Kuva C.2 toimii esimerkkinä kuvan lisäämisestä työhön (katso tarkemmin mallia Latex lähdekoodista). Muista myös viitata jokaiseen kuvaan tekstissä.

Figure C.2: Helsingin yliopiston logo matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan värein.

C.5 Taulukot

Taulukossa C.1 on esimerkki kokeellisten tulosten raportoinnista taulukkona. Muista myös viitata jokaiseen taulukkoon tekstissä.

Table C.1: Kokeelliset tulokset.

Koe	1	2	3
A	2.5	4.7	-11
B	8.0	-3.7	12.6
$A + B$	10.5	1.0	1.6

Appendix D Johdanto

Kaikessa julkaistavaksi tarkoitettussa tekstissä kirjoittajan luomisen ja esitystavan vapautta rajoittavat monet ohjeet ja tarkatkin määräykset.

Parhaimmillaan lukijalle ja kirjoittajalle yhteinen, tuttu säännöstö luo eräänlaisen tukiverkon, joka tukee sanoman siirtymistä vääristymättä. Kirjoituksen lukija löytää kirjoituksesta helpommin olennaisen sisällön, jos kirjoituksen ulkoasu ja sisällön rakenne vastaavat hänen tottumuksiaan. Sama koskee myös kirjoittajaa. Noudattaessaan valmista esitystapamallia kirjoittajan ei tarvitse käyttää aikaansa itse työn kannalta toissijaisten seikkojen miettimiseen, vaan hän voi keskittyä hiomaan tekstin sisältöä. Siksi kannattaa harjoitella myös työn ulkoasua koskevien ohjeiden noudattamista, vaikka omasta mielestään osaisikin valita esitykselleen ohjetta paremman muodon.

Tämä kirjoitus on tarkoitettu Helsingin yliopiston Tietojenkäsittelytieteen osastoon alemmien opinnäytteiden ja harjoitusten ulkoasun ja rakenteen ohjeeksi. Ohje soveltuu siten kandidaatintutkielman kirjoittamisen kurssille, ohjelmistotuotantoprojekteihin, seminaareihin ja pro gradu -tutkielmiin. (Kirjoitus on päivitetty uusintapainos aiemmista ohjeista, jotka kurssin luennoijat ovat laatineet (Erkiö et al., 2001; Erkiö and Mäkelä, 1996; Erkiö, 1994; Verkamo, 1992).)

Tyylimääritys on saatavissa pdf_{latex}- ja word-versiona. Tyylimäärityitä valitessa on huomattava ohjeet tekstien syöttöön liittyvästä koodauksesta (UTF8,ISO 8859-15). Tämän kirjoituksen tukena sopivat käytettäväksi tavanomaiset latex- tai word-oppaat.

Appendix E Kirjoituksen rakenne

Tarkastellaan aluksi tieteelliseltä tekstiltä odotettuja kirjoituksen osia. Samoihin asioihin on luonnollisesti syytä kiinnittää huomiota myös muussa teknisessä kirjoittamisessa. Huomattakoon, että tämä teksti ei ole tieteellinen teksti, eikä siten itse sisällä kaikkia niitä elementtejä, jotka tieteellisen tekstin sisällölliseen antiin kuuluvat. Tällaisia puutteita ovat esimerkiksi johdannon tutkimuskysymyksen asettelun puuttuminen sekä arvoivan materiaalin puute tekstin lopussa, sekä yhteenvedon latteus. Teksti rajoittuu siten otsikkonsa mukaisesti vain tekniseen sisällön asetteluun.

E.1 Tiivistelmä

Tiivistelmäsiivu sisältää seuraavat osat: työn bibliografiset tiedot, tiivistelmäteksti, aihehuokat ja avainsanat. Bibliografiset tiedot koostuvat työn otsikosta, tekijän nimestä, julkaisupaikan tiedoista, julkaisuaajankohdasta ja sivumäärästä.

Tiivistelmäteksti on lyhyt, yleensä yhden kappaleen mittainen (maksimissaan noin 100 sanaa) selvitys kirjoituksen tärkeimmästä sisällöstä: mitä on tutkittu, miten on tutkittu ja mitä tuloksia on saatu.

Aiheluokat kuvataan ACM Computing Classification System -luokituksen (CCS) luokituksen mukaisesti. Luokittelussa käytetään täysia polkuja juurisolmun CCS osoittamista lähtöposteista lehtisolmuihin. Polkuja voi antaa 1-3 aihepiirien soveltuvuuden mukaan, mitä alempi opinnäyte, sen vähemmän polkuja se tarvitsee. Poluissa tasot erotetaan toisistaan nuolella eteenpäin. Kun polun nimisanoja arvioidaan suhteessa työn sisältöön, merkitään boldface-fontilla tärkein termi, italics-fontilla toiseksi tärkein. Näin menetellään, mikäli jotkin termeistä ovat olennaisesti paremmin kuvaavia kuin muut polun termit. Nimettyjen polkujen lisäksi lukija voi siten tarkastella lisäulottuvuutena myös tärkeiksi merkittyjen termien joukkoa sinänsä. Avainsanoiksi valitaan kirjoituksen sisältöä keskeisesti kuvaavia käsitteitä.

E.2 Johdanto

Johdannon tarkoituksena on kertoa yleiskielisesti työn tavoite. Kerrotaan (kuten tiivistelmässäkin, mutta laveammin), mitä on tutkittu, miten on tutkittu ja mitä tuloksia on saatu. Jotta kysymyksenasettelu ja tulokset on lukijan helppo oikein tulkita on syytä aloittaa johdanto asettelemalla tutkimus asiayhteyteensä, esimerkiksi kertomalla aluksi, minkälaisessa yhteydessä tarkasteluun otettavat haasteet esiintyvät ja keiden on ratkaisusta tarkoitus hyötyä.

Johdannon pituus määräytyy suhteessa koko kirjoitelman pituuteen. Parisivuinen kirjoitus ei erikseen otsikoitua johdantoa kaipaa, sillä se itsessään on laajennettu tiivistelmä. Kymmensivuisen kirjoituksen johdanto voi olla vaikkapa sivun tai puolentoista mittainen. Pro gradu -tutkielman 50-70-sivuiseen kokonaisuuteen tuntuu 2-4-sivuinen johdanto kohtuulliselta.

Johdanto kertoo siis lyhyessä, yleistajuisessa muodossa koko kirjoitelman kysymyksenasettelun, juonen sekä tulokset ja johtopäätelmät. Tämän luettuaan lukija voi päätellä, haluaako syventyä asiaan tarkemmin lukemalla koko kirjoituksen.

E.3 Käsittelyluvut

Käsittelylukujen työnjako määräytyy käsiteltävän asian luonteen mukaisesti. Lukijan ohjailemiseksi kukin pääluku kannattaa aloittaa lyhyellä kappaleella, joka paljastaa mikä kyseisen luvun keskeisin sisältö on ja kuinka aliluvuissa asiaa kehitellään eteenpäin. Erityisesti kannattaa kiinnittää huomiota siihen, että lukijalle ilmaistaan selkeästi miksi kutakin asiaa käsitellään ja miten käsiteltävät asiat suhtautuvat toisiinsa.

Jäsentelyongelmista kielivät tilanteet, joissa alilukuja on vain yksi, tai joissa käytetään useampaa kuin kahta tasoa (pääluku ja sen aliluvut). Kolmitasoisia otsikointeja saatetaan tarvita joissakin teknisissä dokumenteissa perustellusti, mutta nämä muodostavat poikkeuksen.

Perusohjeena on käyttää tekstin rakenteellisesti painokkaita paikkoja, kuten lukujen avauksia ja teksikappaleiden aloitusvirkkeitä juonenkuljetukseen ja informaatioaskeleiden sitomiseen toisiinsa. Tekstikappaleiden keskiosat, samoin kuin lukujen keskiosat selostavat asiaa vähemmän tuntevalle yksityiskohtia, kun taas aihepiirissä jo sisällä olevat lukijat voivat alkuvirkkeitä silmäilemällä edetä tekstissä tehokkaasti eksymättä tarinan juonesta.

Kullakin kirjoittajalla on oma temponsa, joka välittyy lukijalle tekstikappaleiden pituudessa ja niihin sisällytettyjen ajatuskulkujen mutkikkauudessa. Kussakin tekstikappaleessa pitäisi pitäytyä vain yhdessä informaatioaskelella tai olennaisessa päättelyaskelella, muuten juonen seuraaminen käy raskaaksi olennaisten lauseiden etsiskelyksi. Yksivirkkeisiä tekstikappaleita on syytä varoa.

E.4 Lähdeviittausten käyttö

Olennaisia opittavia asioita viittaustekniikoissa ovat viitteen paikka tekstissä, oikea lähdeluettelojärjestys valitun viitetyylin parina sekä taito ja tahto noudattaa annettua tyylimääräystä. Väitöskirjoissa ja lehti- tai konferenssiartikkeleissa tekstin hyväksyminen riippuu myös näiden yksityiskohtien asianmukaisesta käsittelystä. Tästä syystä laitoksella nähdään tarpeelliseksi opiskelijoiden tutustua edes pinnallisesti myös muihin tyylilajeihin ja oppia käyttämään automatisoituja muotoilutyökaluja tehokkaasti, jolloin tyylimuutokset ovat tehokkaita.

Lähdeviitteet sijoitetaan aina virkkeen sisäpuolelle. Siten esimerkiksi tekstikappaleen lopussa irrallaan oleva viite ei ole asiallinen. Tilanne ei muutu, vaikka viite sujautettaisiin tekstikappaleen viimeisen virkkeen sisään. Lähdeviittauksen yhteyteen merkitään mukaan tarkentavat sivunumerot, mikäli lukijan olisi työlästä löytää asianomainen kohta viitatusta lähteestä.

Tehokkaita viitteensijoittelupaikkoja ovat esimerkiksi uuden käsitteen nimeämiskohta ja virkkeen loppu kun kyseessä on lähteestä lainattu väite. On myös muistettava lainausmerkkien käyttö silloin kun tehdään suoria lainauksia.

Tekstin jäsentelyn on tuotava selkeästi esiin, mihin asiaan viite liittyy. Samalla tulee ymmärrettäväksi se, kuinka pitkään tekstikatkelmaan ko. viite liitetään. Ei ole siten asiallista aloittaa lukua nimeämällä yhtä tai useampaa lähdetä luvun taustaksi, vaan viitteitä on kiinnitettävä täsmällisemmin väitteisiin ja käsitteisiin. Luvun avaus viitetiedolla voi olla oire myös suuremmasta ongelmasta: lähderiippuvuudesta. Aloitteleva kirjoittaja helposti toistaa lähteestä oppimaansa ilman että tarpeellinen analysointi ja prosessointi suhteessa muuhun opittuun olisi vielä tapahtunut.

Viitteillä ja sanamuodollilla on myös tuotava selkeästi esiin se, mikä teksissä on lainattua ja mikä oman pohdinnan ja valikoinnin tulosta.

Lähdeviittauksiin käytetään Tietojenkäsittelytieteen osastolla numeroitua tyyliä ja APA-

tyyliä, valinnan näiden välillä tekevät kunkin ryhmän valvoja ja ohjaaja yhdessä. Numeroitu tyyli on esimerkiksi IEEE- ja ACM-julkaisuissa yleisesti käytetty ja puolustaa siten paikkaansa. APA-tyyli on poikkeuksellinen ns. kovissa tieteissä, mutta monet valvojista pitävät siitä sen luettavuuden vuoksi. Numeroita joutuu nimiä useammin tarkistamaan lähdeluettelosta, sillä tarkastus- ja arvointiprosessiin kuuluu arvioida myös lähteiden valitaa ja niiden käyttötapaa.

E.5 Yhteenveto

Yhteenveto vaatimattomimmillaan on vain lyhyt kertaus kirjoituksen keskeisistä asioista. Arvokkaamman yhteenvedon saa aikaan kommentoimalla työn tulosten arvoa, työn liittymistä ympäristöön ja tulevaisuudennäkymiä. Tällaiset arviot huolellisesti perusteltava.

E.6 Lähdeluettelon laatiminen

Tieteellisen kirjoittamisen kurssin töiden lähdeluetteloiden laatimisessa noudatetaan seuraavia ohjeita.

Niiden taustalla on kaksi keskeistä pyrkimystä: tehdä viitatus lähteen hankkiminen luettavaksi mahdollisimman helpoksi ja ilmaista, millaisen arvointiprosessin läpi käyneeseen kirjoitukseen vedotaan. Näistä syistä

- lähdeviitteen tulee aina olla niin tarkka, että lähde on sen perusteella tunnistettavissa ja löydettävissä luetteloista ja kirjastoista,
- erityyppisten lähteiden (kirjat, konferenssit, lehdet) on erotuttava toisistaan ja
- luettelon eri osien tulee olla mahdollisimman yhdenmukaisia, erityisesti lähdeyyppin sisällä.

Riippumatta käytettävästä viitettylistä, lähteet ovat Tietojenkäsittelytieteen osaston opinnäytteiden lähdeluetteloissa tekijän nimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä, saman tekijän (tekijäryhmän) työt julkaisuajan mukaisessa järjestyksessä. Jos jollakin lähteellä ei ole henkilötekijää, se aakkostetaan julkaisun nimen mukaisesti.

Kustakin lähteestä annetaan seuraavat tiedot, edelleen viitettylistä riippumatta:

- (tarvittaessa lähdeviitelyhenne).
- tekijän tai tekijöiden nimet (sukunimi, etunimien alkukirjaimet) alkuperäisessä järjestyksessään; jos tekijöitä on enemmän kuin kolme, voidaan toimia siten, että vain ensimmäinen tekijä nimetään ja muiden tilalle kirjoitetaan *et al.*
- julkaisun tai artikkelin nimi alkuperäisessä muodossaan
- julkaisupaikan tiedot:
 - kirjasta: kustantaja, julkaisupaikka (voidaan jättää pois, jos kyseessä on tunnettu kustantaja), vuosi ja
 - lehtiartikkelista: lehden nimi, volyymi, numero, vuosiluku ja kuukausi (suluissa),
 - artikkelikokoelmassa (esim. konferenssijulkaisussa) ilmestyneestä artikkelista:
 - * kokoelman nimi, toimittaja, kustantaja, julkaisupaikka ja vuosi *tai*
 - * konferenssin nimi, järjestäjä, paikka ja aika,
 - raportista: julkaisusarja, raportin numero, julkaisupaikka, julkaisija ja vuosi ja
 - www-lähteestä: verkko-osoite, voimassaoloajankohta, mahdollisesti viittausajankohta hakasuluissa
- sivunumerot, mikäli lähteenä käytetty julkaisu on artikkeli tai kokoomateoksen itsenäinen luku.

Normaaliin suomalaiseen tapaan artikkelin nimessä ainoastaan ensimmäinen sana kirjoitetaan isolla alkukirjaimella, sen sijaan konferenssien ja kokoelmajulkaisujen nimissä käytetään isoa alkukirjainta jokaisen sanan alussa (artikkelisanoja ja prepositioita lukuunottamatta). Katso mallia oheisista esimerkeistä. Kokoelman nimen edessä on syytä selvyyden vuoksi käyttää sanaa *Teoksessa*, paitsi kun on kysymys konferenssijulkaisusta, jonka nimi alkaa lyhenteellä *Proc.* (sanasta Proceedings). Tällöin ei tarvita mitään täydennystä. Tämän eron näkee esimerkiksi vertaamalla lähdeviitteiden ”(Dan and Towsley, 1990)” ja ”(Gannon et al., 1989)” ulkoasuja.

WWW-lähteiden käytössä on syytä muistaa, että verkossa julkaisukynnys on olematon. Kannattaa siten keskittyä tunnettujen tieteellisten kustantajien julkaisuihin ja niihin teknisiin standardeihin, joille WWW on ainoa julkaisukanava. Mikäli sama julkaisu on saatavissa myös perinteisessä muodossa, viitataan ensisijaisesti siihen ja käytetään verkko-osoitetta

lisätietona. Lähdeluettelossa on annettu esimerkit useita kanavia julkaistusta kirjoituksesta (Abiteboul et al., 1997; Dietinger et al., 1999) sekä pelkästään WWW-julkaisuna leviävästä standardista (Bray et al., n.d.).

Erityisesti varoitetaan Wikipedian käytöstä tieteellisessä tekstissä. Vaikka sen avulla on helppo alustavasti tutustua joihin aihepiireihin ja asiantuteva lukija voisi teksin kelpoliseksi tiettyinä hetkenä hyväksyäkin, ei se foorumina millään lailla täytä tieteellisesti vertaisarvoidun tutkimusfoorumin kriteerejä. Jos Wikipedia-artikkelia ei mitenkään malta ajankuvana olla mainitsematta, käytettäköön jotain muuta kuin lähdeviitetekniikkaa tähän taiteelliseen otteeseen, vaikkapa alaviitteitä. Olennaista silloinkin on, että tieteellinen sisältö ei tule tällä korvatuksi vaan sen puute korostetuksi.

WWW-lähteeseen viittaamisessa pätevät samat periaatteet kuin perinteisiin lähteisiin viitattaessa: lähdeviitteessä ilmaistaan otsakkeet, kirjoittajat, toimittajat ja muut seikat. Eroa on ainoastaan verkko-osoitteen ja sen voimassaoloajankohdan ilmaisemisessa. Mikäli lähde on julkaistu ainoastaan verkossa, voidaan web-osoitetta (URL) käyttää vastaavasti kuin perinteisen julkaisun paikannusinformaatiota (lehden ja se numeron julkaisutiedot). Lähdeluettelossa on WWW-viittausten yhteydessä aina syytä ilmaista päivämäärä, jolloin linkin voimassaolo ja lähteen sisältö on tarkastettu. Esimerkkeinä verkkoviitteistä soveltuvat seuraavat:

- Gergen, Kenneth (1999) Narrative, Moral Identity and Historical Consciousness: a Social Constructionist Account. <http://www.swarthmore.edu/SocSci/kgergen1/text3.html>. Haettu 11.6.1999.
- Ritala-Koskinen, Aino and Valokivi, Heli (2006) The Role of Development Skills in Social Work Practice Education in Finland. Social Work and Society, The International Online-Only Journal 4(2006)1. <http://www.socwork.net/2006/1/series/transition/ritalakoskinen>. Viitattu 30.8.2006.
- Heinisuo, Rami and Ekholm, Kai (1997) Elektronisen viittaamisen opas. Jyväskylän yliopiston kirjaston julkaisuja n:o 40. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston kirjasto. <http://www.pori.tut.fi/multisil/evo/>. Viitattu 29.8.2006.

Kirjoituksen lähdeluettelossa luetellaan täsmälleen ne lähteet, joihin viitataan kirjoituksen tekstiosassa. Tämän kirjoituksen lähdeluettelo on tarkoitettu lähinnä esitystavan esimerkiksi, mistä syystä siinä on ”ylimääräisiä” lähteitä.

Pääsääntöisesti julkaisun tai artikkelin nimen perään tulee piste, samoin kunkin lähteen

bibliografisten tietojen perään. Muut tiedot erotetaan toisistaan pilkulla. Useimmissa tapauksissa voidaan noudattaa teknisten välineiden antamaa mallia, sillä edellytyksellä, että ylläolevat vaatimukset muuten täyttyvät.

Appendix F Ulkoasulliset seikat

Tässä luvussa käsitellään yleisimpiä tekstin tekniseen esittämiseen liittyviä seikkoja.

F.1 Työn osien järjestys

Kirjoituksen alussa on aina erillinen, mallin mukainen kansilehti. Toisena sivuna on tiivistelmäsiivu, sen jälkeen sisällysluettelo (yksi tai useampia sivuja) ja sitten varsinainen teksti. Sivunumerointi aloitetaan vasta ensimmäiseltä tekstisivulta (arabialaisella ykkösellä). (Tarkat jättävät ykkössivun numeromerkittä.) Sisällysluetteloon merkitään kaikki (numeroidut) otsikot ja vastaavat sivunumerot. Monet tekstinkäsittelyjärjestelmät muodostavat itse sisällysluettelon, jolloin kirjoittajan ei tarvitse huolehtia luettelon sivunumeroiden päivittämisestä tekstin kehittyessä. Sisällysluettelosiivu ja sitä edeltävät sivut voidaan hahmottaa numeroida erikseen (roomalaisin numeroin) esimerkiksi tämän mallin mukaisesti.

Varsinaisen tekstin jäljessä, mutta itse työhön kuuluvana on ensimmäisenä lähdeluettelo, jonka otsikkoa ei numeroida. Lähdeluettelon jälkeen sijoitetaan mahdolliset liitteet, jotka otsikoidaan ja varustetaan sisäisillä sivunumeroilla.

Mikäli kuvista, algoritmeista ja taulukoista halutaan tehdä yhtenäinen luettelo, sijoitetaan luettelot sisällysluettelon jälkeen. Luetteloiden käyttöarvosta on eriäviä mielipiteitä, joten niiden laatimiseen ei varsinkaan ilman tekstinkäsittelyjärjestelmän tukea kannata ryhtyä ilman tarkastajan erityistä toivetta.

Mikäli kirjoitukseen erityisyyistä halutaan liittää aakkosellinen hakemisto, sijoitetaan se lähdeluettelon jälkeen ennen liitteitä. Indeksiksi merkitään sisällysluettelo samoin kuin lähdeluettelo (numeroimaton luku). Mikäli indeksin tekemiseen ryhdytään, on syytä käyttää tekstinkäsittelyjärjestelmän tarjoamaa automatiikkaa.

Teksin luonnollisen juonenkuljetuksen mukana esiin tulevien käsitteiden määrittelyjen sijaan ei pidä yrittää sen enempää pakata kaikkia määritelmiä johdantoon kuin laatia johdantoa ennen käsitelistää tai lyhenteiden selityslistaa. Kumpikaan ei sovi tavanomaiseen argumentoivaan tieteelliseen tekstityyliin, vaikka teknisessä yhteydessä niillä liitteinä voi olla lisäarvoa.

F.2 Tekstin yleinen sijoittelu

Lopullinen tutkielmaversio voi olla yksi- tai kaksipuoleiseksi aseteltua ja riviväliltään 1,5 tai 1. Erityyppisissä teksteissä haasteet ja asetteluvaatimukset voivat olla erilaiset. Erotta kappaleet toisistaan yhdellä tyhjällä rivillä tai käytä tekstinkäsittelytyökalujen ominaisuuksia hyödyksesi ja määrittele tekstikappaleiden väliin jäävä tila hieman normaalia riviväliä suuremmaksi.

Kirjoituksen lukujen, kuvien ja taulukoiden erottumisen kannalta tärkein keino on riittävän tilan käyttö niiden ympärillä. Kuvan ja nimekkeen tulee olla selkeästi yksi kokonaisuus, joka eroaa muusta tyhjän tilan rajaamana. Kuvan tai taulukon on aina numerointinsa ja nimekkeensä kanssa mahduttava yhdelle sivulle tai varmasti kaksipuolisena paperidokumenttina tarkasteltavassa tekstissä aukeamalle. Kuvissa fonttikoko ei saa alittaa 8 pistettä.

Jos uusi luku tulisi alkamaan aivan sivun alareunasta (vain yksi tai kaksi riviä varsinaista tekstiä), aloita mieluummin uusi sivu. Jokaista uutta lukua ei kuitenkaan ole tarpeen — etenkin lyhyessä kirjoituksessa — aloittaa uudelta sivulta: jos kirjoituksessa on paljon melkein tyhjiä sivuja, lukija voi epäillä, että kirjoittaja on yrittänyt saada kirjoituksensa näyttämään pitemmältä kuin se onkaan. Tyhjää tilaa kannattaa käyttää hyödyksi myös kuvien ja taulukoiden yhteydessä. Erityisesti jos kirjoituksessa käytetään kauttaaltaan samaa tekstityyppiä, tyhjät rivit ovat välttämättömiä erottamaan esimerkiksi tekstiä ja taulukkoa toisistaan. Tyhjä tila on halpaa, mutta se lisää selkeyttä ja luettavuutta.

F.3 Kuvat ja taulukot

Kuva tai taulukko sijoitetaan mahdollisimman lähelle (ensimmäistä) tekstikohtaa, jossa siihen viitataan, ei kuitenkaan kyseistä viittausta aikaisemmaksi. Tekstissä on syytä myös kertoa, mitä kuvalla halutaan havainnollistaa. Kuvan voi lukea monella eri tavalla, joten lukijaa on ohjattava.

Kuvaa ei pidä sijoittaa välittömästi luvun otsikon alle, vaan on aloitettava tekstillä. Kuvaa ei pidä sijoittaa keskelle tekstikappaletta (saati virkettä), paitsi jos kuva tulee sivun alkuun tai loppuun eikä kappaleen jatkumisesta tule epäselvyyttä.

Kuvan ei aina tarvitse olla välittömästi viittaavan kappaleen perässä. Esimerkiksi viitaukskohdan ja vasta seuraavalle sivulle mahtuvan kuvan väliin jäävää sivun loppuosaa ei

jätetä tyhjäksi. Kuvaa ei kuitenkaan pidä viedä seuraavaa sivua kauemmas viittauskohdasta.

Varsinaista kuvan esittämistä havainnollistaa kuva J.1. Huomiota on kiinnitettävä kuvan osien ja tekstimerkintöjen näkyvyyteen, kuvan numerointiin ja otsikointiin.

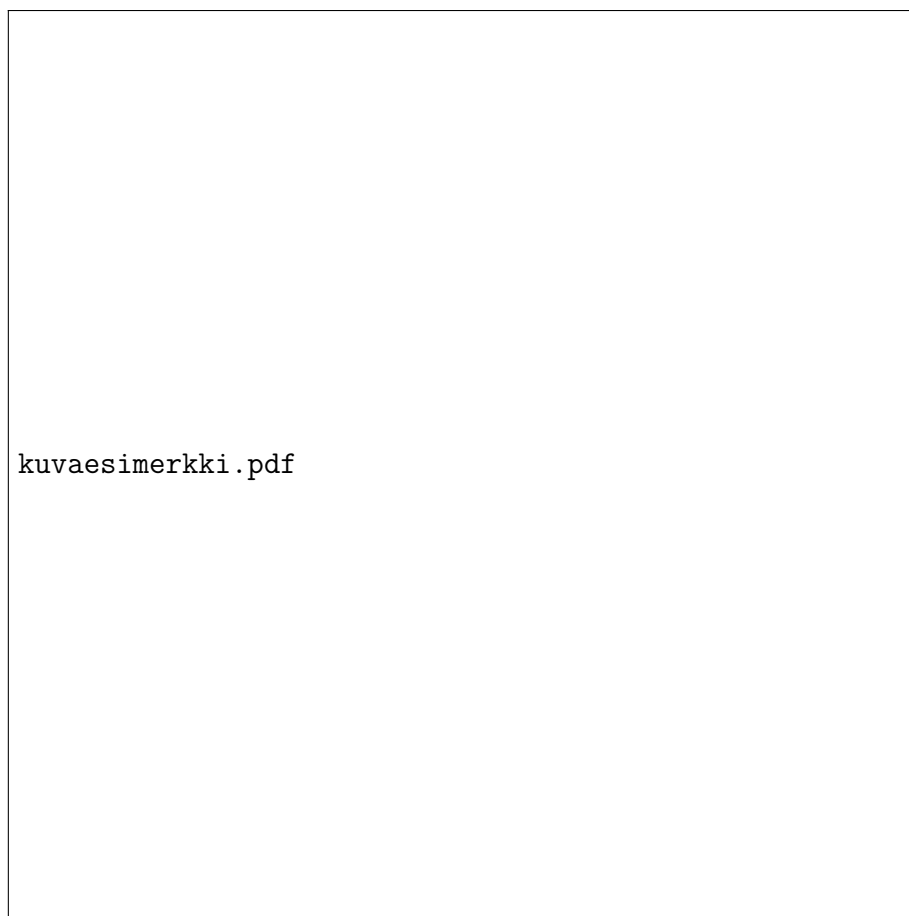

Figure F.1: Kuvan elementit.

Kuvien kokoon on kiinnitettävä huomiota. Käytettyjen merkintöjen on oltava helposti luettavissa ja selkeät. Esimerkiksi suorituskykykäyriä esittäessä akselit on nimettävä, asteikot merkittävä ja käytetyt yksiköt tuotava selkeästi esiin. Samankaltaisia asioita esittäessä useammalla kuvalla on syytä käyttää samaa mittakaavaa vertailun helpottamiseksi.

Kuvan otsikko kirjoitetaan kuvan alle ja sen tulee olla mieluummin lyhyt ja ytimekäs kuin liian selittelevä. Samoin toimitaan taulukoiden otsikoinnissa.

Kuvat ja taulukot numeroidaan juoksevasti. Pitkissä teksteissä käytetään kaksitasoista numerointia (esimerkiksi Kuva 3.1) pääluvuittain, lyhyissä riittää yksitasoinen numerointi.

Kuva- ja taulukko-otsikoiden yhdenmukaiseen esitystyyliin on syytä kiinnittää huomiota, samoin mm. välimerkkeihin. Luontevaa on käyttää kuvatekstin lopussa pistettä, ovathan useimmat kuvateksteistä virkkeitä.

(Kuvien ja taulukoiden otsikointityyli vaihtelee kustantajittain ja julkaisuittain. Samoin tuntuu suositeltava käytäntö Tietojenkäsittelytieteen laitoksen sisällä vaihtelevan taulukon otsikon sijainnin suhteen.)

F.4 Otsikot

Otsikoissa voi käyttää muusta tekstistä poikkeavaa kirjasintyyppiä, alleviivausta, suurempaa kirjasinkokoa tms. erotuskeinoa, yleensä kuitenkin vain yhtä näistä, koska kovin monta erilaista kirjasintyyppiä ja -kokoa tekee ulkoasusta helposti sekavan. Otsikoiden esitystavan on oltava johdonmukainen läpi koko kirjoituksen. Numeroimattomia ”ylimääräisiä” otsikoita ei tule yleensä käyttää.

F.5 Mallin käyttö

Voit käyttää tätä kirjoitusta mallina oman opinnäytteesi ulkoasua varten. Eri tekstinkäsittelyjärjestelmissä käytössä olevat yksityiskohdat kuten kirjasintyypit ja -koot ja rivivälit poikkeavat toisistaan, joten pienet poikkeamat ovat toki hyväksyttäviä.

Tieteellisen kirjoittamisen kurssin luennoilla ja liitteenä olevassa ohjeessa annetut töiden ohjeelliset sivumäärät koskevat työtä, joka vastaa ulkoasultaan tätä ohjetta (kirjasinkoko 12 pistettä). Tässä tekstissä keskimääräinen rivin pituus lienee noin 80 merkkiä ja sivun pituus 35-40 riviä. Sivumääriin lasketaan varsinaisen tekstiosuuden pituus ja lähdeluettelo (arabialaisin numeroin numeroitu osuus), ei kansilehteä, tiivistelmää eikä sisällysluettelo. Sivumääräarviossa otetaan huomioon hyvin vajaat sivut, joita syntyy paljon lyhyiden lukujen ja taittotyyliin määritellyn luvun avauksen pakottaminen oikeanpuolimmaiselle sivulle.

Appendix G Yhteenveto

Tämän kirjoituksen tarkoituksena on toimia muistilistana eräistä esitystavallisista säännöistä, joihin harjoitusten ja tutkielmien kohdalla on syytä kiinnittää huomiota.

Annetut ohjeet on laitoksen henkilökunta muotoillut yhdessä keskustellen ja noudattaen oman tieteenalansa perinteitä. Eri erikoistumisaloilla ja erilaisilla määräävässä asemassa olevissa julkaisufooruilla käytänteet vaihtelevat ja nuorten tutkijoiden onkin tiedostettava ero yleisten sisältöohjeiden ja teknisten muotoilusääntöjen välillä. Aina tekstin valmistuessa on tarkastettava erikseen, täyttääkö se annetut pituusrajoitteet ja vastaako se annettuja muotoiluohjeita, olivatpa ne kuinka pikkutarkkoja tahansa. Tarkasta sääntöjen noudattamisesta syntyy yhtenäisyyttä kokoovan julkaisun tasolla, mikä helpottaa lukijoiden työskentelyä.

Tämä ohje vastaa vain asettelullisiin kysymyksiin ja sen rinnalla on syytä tutustua materiaaliin ja luentoihin, joissa keskitytään tekstin varsinaiseen sisältöön. Olennaisin väline on kuitenkin akateemisesti pidemmälle ehtineen, jo julkaisuja rakentaneen ohjaajan palaute ja mentorointi.

Appendix H Introduction

In all writing for publication, the writer's freedom of creation and expression are limited by a number of guidelines and specific regulations.

At best, a familiar set of regulations shared by reader and writer can create a kind of support network that allows the message to be relayed without distortion. It will be easier for readers to find the pertinent contents in a piece of writing if its layout and structure are the same as they are used to. This also applies to writers. When writers follow a set presentation model, they do not have to waste time on considerations that are secondary to the work itself, but they can concentrate on polishing the contents of the text. This means that it is a good idea to practice following the rules for the layout, though you may think you know how to select a better way to present your work.

This is a guide for the layout and structure of theses and essays at the Department of Computer Science at the University of Helsinki. It is thus applicable to the course Scientific Writing, the software engineering projects, seminars, and MSc theses. (This is an updated version of the previous guide written by the course lecturers (Erkiö et al., 2001; Erkiö and Mäkelä, 1996; Erkiö, 1994; Verkamo, 1992).)

The L^AT_EX guide and L^AT_EX style that has been published on the department's web site can be used as support for this guide.

Appendix I Structure

Let us start by looking at the sections expected to be in a scientific text. Keep in mind that the same expectations go for all kinds of technical writing. However, this document in itself, is not a scientific or a research text, so there will be content lacks in terms of research question setting in the introduction and evaluative material in the last sections.

I.1 Abstract or summary

The summary page contains the following elements: the bibliographical data of the work, an abstract, topic classification, and the key words. The bibliographical data consists of title, name of the author, place of publication, date of publication, and number of pages.

The abstract should be short, generally one paragraph (100 words maximum) explaining the main contents of the work: topic, methodology and results.

Topics are classified according to the ACM Computing Classification System (CCS). A small set of paths (1-3) should be used, starting from any top nodes referred to by the root term CCS leading to the leaf nodes. The elements in the path are separated by right arrow, and emphasis of each element individually can be indicated by the use of bold face for high importance or italics for intermediate level. The combination of individual boldface terms may give the reader additional insight.

I.2 Introduction

The purpose of the introduction is to introduce the goals of the work in general terms. Describe topic, methodology and results (as in the abstract, but expand it). In order to provide the reader a good starting point for interpretations, it is good to start the introduction by contextualisation of the challenges and solutions to be discussed. For example, why a certain domain has a particular challenge and who are intended to benefit from the solutions proposed.

The length of the introduction depends on the length of the whole work. A few pages of text does not need a separate introduction, since it is an expanded summary in itself. The introduction to a 10-page text can be 1–1.5 pages long. For a 50–70-page MSc thesis, a

2–4-page introduction seems reasonable.

The introduction should shortly describe the problem field of the whole work, the plot, and the conclusions, in general terms. After reading it, the reader may decide whether to go deeper into the topic by reading the whole text.

I.3 Topic chapters

The nature of the matter at hand determines how the topic chapters are disposed. In order to guide the reader, it is a good idea to start each main chapter with a short paragraph on what the main topic of the chapter is and how it progresses from one sub-chapter to the next. Especially relevant is to express how concepts, challenges, solutions and research steps are bound together. There should be enough guidance for the reader to allow expectation of the right storyline.

Basic rule for easy to follow text is to use the natural emphasis of the text structure to support the content matter key concepts and thought processes. This means using openings of sections and text paragraphs for key arguments and information moves, while the internal parts of paragraphs are filled with supporting aspects that those less familiar with the topic area need. Those with better background knowledge can quickly skim through the text without losing any essential arguments.

Each author has his or her personal rhythm in the text, which is visible for the reader as the length of text paragraphs and complexity of thought chains within. A good policy is to take only one information move or transition per paragraph. This way the text stays easy to follow.

Signs of problems with the disposition of the text are easily seen in texts with only one sub-chapter, or with more than two chapter levels (main and sub-chapters). There may be justifiable reasons to use three-level headings in some technical documents. Single sentence text paragraphs are also to be avoided.

I.4 Reference usage

Relevant learning targets include superficial knowledge of several citation styles and capability (and willingness) to follow a given style and ordering of entries and bibliographical details in the list of references. These aspects are essential as the approval of a PhD

manuscript or journal article may depend on them.

Disregard of which style you use, references are always placed inside sentences. This means that e.g. a separate reference at the end of a paragraph would be inappropriate.

The structure of the text must clearly show what the reference relates to. At the same time, it shows how long a piece of the text that the reference relates to.

Efficient positions for citations are right after the introduction (definition) of a concept, a methods or such, or in the end of a claim from the reference material. Furthermore, if quoting verbatim one must use citation marks.

The text structures and wordings, in addition to the location of citations must clearly express whether claims or arguments are authors' own, or if they come from the contribution of others. Thus it is of bad style to open a section by listing the citations on which the section is based on. Such method can further indicate more serious problems like following reference material as it is instead of analysing and synthesising material into new thought processes.

I.5 Conclusion

At its simplest, a conclusion is merely a weak revision of the main points of the text. All more valuable conclusion sections contain comments on e.g. the value of results, how the work relates to its environment, or future visions. This kind of evaluations should be well-grounded in fact, though, or the conclusion might inadvertently seem comical.

I.6 Creating the list of references

The following guidelines should be followed when creating lists of reference for the assignments during the course Scientific Writing.

The guidelines are backed by two main goals: to make it as easy as possible to find the referenced source, and to show what kind of evaluation process the referenced work has undergone. For these reasons

- the reference notes should always be so exact that the source can be recognized and found in catalogues and libraries

- different types of sources (monographs, conferences, journals) have to be easy to distinguish from each other, and
- the different parts of the list must conform to each other, especially for each source type.

Independent of the citation style in use, the sources are listed alphabetically according to the author's name, and works by the same author (group of authors) in the order in which they have been published. If some publication does not have an individual writer, it is alphabetized according to its name.

The following information should be given on each source independent of the citation style:

- Name(s) of author(s) (surname, initial letters of first names) in the original order; if there are more than three authors, we can write the name of the first author and *et al.* instead of the other names.
- the name of the publication or article in its original form
- place of publication:
 - of monographs: publisher, place of publication (can be omitted if the publisher is well known), year
 - of journal articles: name of journal, volume, issue, year and month (in parenthesis)
 - of articles from article collections (such as conference publications):
 - * name of collection, editor, publisher, place of publication and year
 - or*
 - * conference name, coordinator, place and time,
 - of a report: series, report number, place, publisher and year
 - of a web source: URL, validity date, possibly the date when referenced in square brackets
- page numbers, if the source is an article or constitutes a chapter in a compilation.

When using web sources, you should keep in mind that the threshold for publication on the web is non-existent. It is better to concentrate on the publications of well-known

scientific publishers and the technical standards for which the web is the only publication channel. If the same publication is available on paper, refer to that primarily and add the URL as a complement.

The list of references gives an example of a text that has been published through many channels (Abiteboul et al., 1997; Dietinger et al., 1999) and another example that shows a standard that has been disseminated only through the web (Bray et al., n.d.). For web-based references it is important to give both the publication date and the time of reading and interpreting the material. The content is prone to change, and dating your use, you protect your interpretations for unnecessary accusations of being faulty, if it is known which version you used.

The list of references for a text should list exactly the sources that the text refers to. The list of references for this text is an example of how to present sources, which is why it contains "extra" sources.

In any style, put a full stop after the name of a publication or article, as well as after the bibliographical data of each reference. Separate the other pieces of information with a comma. As is normal in Finnish, only the first letter of the first word in the heading is capitalized, but in the titles of conferences and compilations, each major word is capitalized (not articles or prepositions). See the appended example for a model. For the sake of clarity, it is best to write *In the work* before the name of a compilation, except in the case of conference publications where the name starts with the abbreviation *Proc.* (for Proceedings). In such cases, no complement is necessary. You can see the difference by comparing the layouts of the references "(Dan and Towsley, 1990)" and "(Gannon et al., 1989)". In case of other citation styles, it is likely that you can trust the results given by the automated reference management tools.

Appendix J Layout

This chapter discusses the main issues of the technical presentation of a text.

J.1 Disposition of text sections

Each text should include a separate cover page, as in this model. The second page contains an abstract, followed by a table of contents (on one or more pages), and then the main text. Pagination starts on the first page of the main text (with the Arabic numeral 1). (Rigorous writers leave out the number from the first page.) All the (numbered) headings and their page numbers should be written into the table of contents. Many word-processing systems create the table of contents automatically so that the writer does not have to worry about updating page numbers as the work progresses. If writers wish to, they can paginate the table of contents and previous pages separately (with Roman numerals), e.g. like this model.

After the main text, but as part of the text body, comes the list of references; its heading is not numbered. Any possible appendices are added after the list of references, with headings and internal page numbers.

If you want to make a coherent list of figures, algorithms and tables, this list should be placed immediately after the table of contents. The value of such lists is a matter of opinion, so there is no need to create one — especially if your word-processing software does not support it — unless your instructor explicitly asks for it.

If for some special reason you want to add an alphabetical index to your work, it should be placed after the list of references and before appendices. An index should be noted in the table of contents, as should the list of references (unnumbered chapter). Writers who want to create an index should use the automatic support their word-processing system offers.

J.2 General text layout

Nowadays you may plan your text to be printed on single side or double side, with line spacing one, for the final copy.

For reviewing and feedback purposes, check with your readers for their preferences. Most read and comment on paper and need some space for marking. For drafts you can use wide margins too. Both margins should also be fairly broad (ca. 3 cm): the wider left margin is needed for binding the text and the right one for the instructor's comments. Leave enough space (2–3 cm) at the top and bottom, as well.

The most effective way to distinguish features like chapters, figures, etc, is to have enough space in your text. Separate paragraphs from each other with one and chapters with a few empty lines. If a new chapter is about to start at the bottom of a page (with only one or two lines of text), it is better to start it on the next page. However, it is not necessary to start every chapter on a new page, especially not with a short text; if the text contains many pages that are nearly empty, readers might suspect that the writer has tried to make it look longer than it is.

Any empty space may be utilized for displaying figures and tables. Especially if a text is written with the same type of text throughout, empty lines are necessary for separating e.g. text from tables. Empty space is cheap, but adds to the clarity and readability of a text.

J.3 Figures and tables

All figures and tables should be placed as near the (first) place in the text that refers to them, but not before this reference. The text should also explain what the writer wants to illustrate with the figure. Figures can be interpreted in many different ways, so the reader needs guiding.

Figures should never be placed immediately under the heading of a chapter, but chapters should always start with text. Figures should not be placed in the middle of a paragraph (much less a sentence), except if the figure is placed at the top or bottom of a page and it is clear that the paragraph continues.

Figures do not always have to be placed immediately after the paragraph that refers to them. If there is not enough space for a figure on the same page as the paragraph that refers to it, the rest of the page should not remain empty, Though the figure is inserted on the following page. However, the figure should never be more than one page away from the reference.

The image J.1 shows how to present a figure. You must pay attention to the visibility of

figure parts and text, to the numbering of figures, and captions.

kuvaesimerkki.pdf

Figure J.1: Figure elements.

We must also pay attention to the size of figures. Any annotations must be clear and easy to read. When presenting performance curves, for example, the axes have to be named, the scale notated, and the units clearly presented. If you present many things with similar figures, you should use the same scale for easy comparison.

The caption of a figure should be written underneath it, and it is preferable that it be short and to the point than too explicit. The same goes for table captions.

Figures and tables should be numbered progressively. In long texts, two-level numbering

should be used (e.g. Figure 3.1) according to the chapter number, but in shorter texts, one-level numbering is good enough.

You should pay attention to presenting figure and table captions consistently, as well as to punctuation marks. It is natural to put a full stop after a caption, since they are most often full sentences.

(The style for figure and table captions vary according to publisher and publication. The recommendations at the Department of Computer Science also seems to vary with respect to where the caption should be placed.)

J.4 Headings

You can use a different font in headings than in the rest of the text, or underlining, larger fonts, or other methods of emphasis, but generally it is preferred that you only use one of these methods, because if there are very many font types and sizes, the layout looks messy. The format of headings must be consistent throughout the text. You should not use any unnumbered "extra" headings.

J.5 Using this model

You can use this text as a model for the layout of your own assignment. The font types and sizes, line spacing, etc vary according to word-processing system, so small deviations from the rule are acceptable.

The directive number of pages for written assignments given during the lectures for the Scientific-writing course and in this guide are applicable to assignments with a layout like this guide's (font size 12 points). The average line in this text should consist of about 80 characters and one page about 30 lines. The number of pages includes the text itself and the list of references (the part paginated with Arabic numbers), not the cover page, summary, or table of contents.

Appendix K Conclusion

This text is a checklist for some of the rules governing written presentations, which you should keep in mind when writing exercises and theses.

This collection of advice has been compiled by staff members as the result of discussions on general good writing habits in computer science. The consensus is that all young researchers and academic degree holders must be able to seek and follow instructions of layout and structuring of texts depending on the contribution they are working on. This set of instructions aims at unifying the looks of theses and other study reports from the department, but it is also a representative of the instruction sets students will meet later.

This set of instructions only address the looks of the document. Other instructions must be sought, read and gained experience with in order to learn to select the suitable semantical contents for the scientific texts.